

Seyðarhøvd

Útflutningssvøra

Norðmenn eru farnir at útflyta seyðarhøvd

Seyðarhøvd er vörðin ein nýggj útflutningsvinna í Hardanger og á Voss í Noreg. Tey seinastu árin er hendan delikatessa send víða um í Noregi, og eisini verður hon beinleiðis útflutt.

Seyðarhøvdaserfrøðingurin, Ivar Løne frá Voss sigur við norska blaðið Dag og Tid, at marknaðurin økist og nú sendur hann seyðarhøvd bæði til Svalbard og Libanon.

Norðmenn á Vesturlandinum hava etið seyðarhøvd eins leingi sum seyðurin hevur havt fyra bein. At nú eysturnorðmenn eru farnir at eta seyðarhøvd sum høgtíðsmat, tað snerkja vestlendingar at. Seyðarhøvd hevur altíð hjá teimum verið gerandiskostur.

—Fólk ótu seyðarhøvd, tí tey ikki høvdu ráð at lata vera, sigur Jens Ljones úr Ulvik í Hardanger við Niels Erik Kvamme, Dag og Tid.

—Men tað var ikki nøkur delikatessa. Minni enn so, sigur hann.

SVÍÐA, SALTA OG ROYKJA

Vanliga siðmenningin var, at fólk flettu sjálvi og tey hageiddu eisini seyðin og sjálvsagt eisini høvðini. Tað vóru serliga konufólkini og tey eldru sum áttu hetta arbeiðið.

Fyrst vórðu tey sviðin. Á Sunnfirði vórðu tey skráðaði, saltað og turkað. Men í Hardanger og Voss verður flent eftir hesum hageiðingaraháttinum. Tey vilja ikki vera tann góða svíðnasmakkin fyrri uttan.

—At sviða seyðarhøvd var hugnaligt. Fólk hvíldu seg kaldar heystdagar við at sita kring eldin og sviða.

Tað brakar í bróski og beini, tá Jens Ljones stingur svíðnasneisina inni høvðið. Og ramur roykur stendur frá honum. Av og á skravur hann ullina av.

—Ein javnur og myrka-brúnur litur er gott tekin, sigur Jens Ljones.

Tveir til tríggjar tímar seinni liggja 12 seyðarhøvd uttanfyri eldhúsið. Oyruni eru skorin av.

—Fyrr var tað ikki vanligt at skera oyruni burtur. Ein skuldi kunna prógva, at ein átti seyðarhøvðið, um onkur gestur

kom inn, sigur Ljones.

Siðan verða høvðini klovin, tey verða vaskaði og eynavætan verður tappað innanfrá, soleiðis, at eynalokini lata seg aftur. Siðan verða høvðini lögð at vatnrenna til næsta morgun.

Nú er komið háltvægis.

Saltin er týðningarmikil, salt verður tappað í øll hol. Tey liggja í salti í tríggjar dagar. Tá verða tey vaskaði aftur og siðan roykt. Ikki heilt turru verður verður nýttur, hesin gevur nógvan royk og lítlan eld.

HVAT VERÐUR DRUKKIÐ?

Roykingin tekur vanliga tveir dagar. Og sterkur lukstur stendur av roykjaranum. Nú er liðugt og seyðarhøvdini kunnu roynast.

—Her hjá okkum er siður at eta seyðarhøvd fyrstu ferð skoltasunnudag, tað er seinasti sunnudagur fyrri jól. Viðskerðin var mjólk og eplir, sigur hann.

Mjólk?

—Tað var ikki vanligt at njóta brennivín ella øl her á Vesturlandinum til ábit. Eisini var skoltasunnudagur roknaður sum mishalgidagur, og tá varð etin vanligur matur, sigur hann.

Men eisini má leggjast afturat, at altíð

hefur verið ein stríðsspurningur um rúsdrekka á Vesturlandinum. Fleiri hildu, at rúsdrekka stavaði frá sjálvasta tí versta og at hava øl á borðinum var eins og hava fanan til borðhara.

Men mótsetningarnir eru stórir á Vesturlandinum. Frá tí ytra Hardanger er moralurin strangari meðan tær innaru Hardangerbygdin og Voss eiga ríkar traditiónir innan ølbryggjan.

Á Voss verður øl og brennivín nýtt saman við seyðarhøvdum.

NÝGGJUR TJÓÐARRÆTTUR

Hvat er tað sum ger, at seyðarhøvd nú er vörðin ein so týðningarmikil útflutningsvøra frá Voss?

Kring allan heim eru spesialitetir, sum bert kunnu smakast í tí eina landinum. Í Skotlandi verður ein rættur kallaður Haggis, hetta er slambur. Íslendingar eta veðurlambsnossur, viðgjørð á serligan hátt. Føroyingar eta alt av seyði uttan gor og gall. Og í Indonesien eru apuheilar og klappurslangur ikki óvanligar.

Men tað verður ikki spurt um seyðarhøvd eru við at gerast norskur tjóðarrættur fyrri djarvar menn og kvinnur.

Ein rættur, sum minnir um tað barbariska,

Oyruni vórðu fyrr ikki skorin burtur. Tú skuldi kunna prógva, at tú átti høvðið. Her kutar Jens Ljones prógvið burtur.

Tað sær eitt sindur óhugnaligt út, tá seyðarhøvd verða sviðin.

groteska og heidna. At hava etið seyðarhøvd í Noregi verður í stóðum roknað sum ein manddómsbragd, sum gevur limaskap í mannfólkalubskap.

—At siggja tað fínara fólkíð eta seyðarhøvd er forkastiligt. Tey pilka og snerkja. Gev teimum heldur búffin og lat okkum eiga seyðarhøvdini, sigur Ljones.

—Ein lækni her í bygdini segði einaferð við meg, at hann átti ikki oyruni, tí hann hevði sæð so nógv oyrvoks gjøgnum tíðirnar.

jústinus

Føroyingar eldast væl

Føroyingar eldast væl samanbórið við hini Norðanlandini.

Miðalaldurin á mannfólki er 73,3 ár meðan kvinnur verða væl eldri 79,6 ár. Vit liggja omanfyri Danmark, har meðalaldurin á monnum er 71,6 ár og á kvinnum 77,5 ár.

Samanbera vit okkum við Grønland, so gerst meðalføroyingurin munandi eldri. Í Grønlandi er meðalaldurin hjá monnum

60,4 og hjá kvinnum 66,3.

Íslendarar hava hægst livialdur í landinum, har verða mennirnir 75,0 og kvinnum 80,4 ár. Norsku mennirnir gerast í meðal 72,8 ár og kvinnum 79,6. Svensku mennirnir gerast 73,9 og kvinnum 79,9. Fínsku mennirnir hava ein miðalaldur uppá 70,3 og kvinnum 78,6.

jústinus

HØLI Á ARGJUM

uml. 62 fermetrar til støddar við inn-gongd av Argjavegnum — til leigu frá 1. jan. 1991.

Hølini eru væl hóskaði til skrivstovu, handil, goymslu ella annað vinnuligt endamál.

Tlf. 11820

Lýsið í sosíalinum